

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS
ÉLET ÉBRESZTŐJE.

KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.

SZERKESZTIK Dr. BRASSAI SÁMUEL és BOROS GYÖRGY.

Előfizetési ára egész évre 2 korona 40 fillér (1 frt 20 kr.) Egyes szám ára : 24 fillér (12 kr.)
A Dávid Ferencz Egylet rendes tagjai, 5 évi kötelezettséggel, egy évre csak 2 koronát fizet-
nek. Minden pénz Gálfi Lőrincz egyll. pénztárnokhoz küldendő Kolozsvárra (viz-uteza 5. sz.)

Kezdjük a nemzeti imádsággal.

Isten áld meg a magyart,
Jó kedvvel, bőséggel,
Nyújts feléje védő kart.
Ha küzd ellenséggel.
Balsors, a kit régen tép,
Hozz rá vig esztendőt
Megbühödté már e nép,
A múltat s jövőndöt.

Hazádnak rendületlenül
Légy híve oh magyar,
Bölcsöd ez s majdan sirod is,
Mely ápol s eltakar.

Ima

az ezer év ünnepére.

Népek és nemzetek nagy Istene! mennyen és földön végtelen
hatalommal országoló Felség! gondviselő Atyánk! a honfiai és hon-
leányi szív szent hevével imádunk hazánk e nagy nemzeti ünne-
pén, melyet nekünk megérvünk engedél.

Ezer éve hogy őseinket felhozád Kárpát szent bérceére s a népvándorlás árjában idáig sodort nemzetünknek itt hazát jelöltél meg, a melyet nemes önérzettel a magunkénak mondhatunk most is.

Előtted ugyan, oh Uram! ezer év is csak egy szempillantás; de mi, a kiknek csak egy arasznyira tetted életünket e földön, alig tudunk ezer évet még gondolatban is beölelni. Sőt egy nemzet életében is oly nagy időt jelez, a mely tiszteletet parancsol s méltán hálára indíthat irántad.

Oh mert kinek köszönhetnők nemzetünknek ezer éves életét másnak, mint neked megtartó és gondviselő Istenünk! Te tetted diadalmassá honfoglaló őseink maroknyi népét annyi más nép felett, melyek akkor ezt az országot lakták és te dicsőítetted meg magadat nemcsak vezéreink fegyvereiben, hanem bölcsességében is, melylyel e hont utódaiknak is biztosították. Te tetted fogékonnyá első királyunk szívét az evangelium tanításai iránt s indítottad arra, hogy hazánkat a keresztény államok sorába emelje, mi által nemzetünket a haladásra és fejlődésre alkalmassá tette. Te ültetted a királyi székbe időről-időre nagy és a jövőbe messze belátó uralkodókat, a kiknek nagy és korszakalkotó intézményei előtt ma is tisztelettel kell meghajolnunk. Te adtál nemzetünknek bölcs törvényhozókat és rettenthetlen hadvezéreket, a kik hazánk jogait, szabadságát és függetlenségét egyfelől a törvényekkel biztosították, másfelől, mikor a szükség úgy hozta magával, fegyverrel is megvédelmezték. Te oltottad be e hon fiai és leányai szívébe a hazaszeretetnek azt a meleg, azt a szent érzelmét, a melyről annyi nagy és szép tett teszen tanubizonytságot hazánk ezer éves történetében.

Mindezekért légy áldva, légy magasztalva tőlünk nagy Isten! Légy áldva és magasztalva még a megpróbáltatásokért is, melyeknek ezer év alatt oly sokszor kitetted nemzetünket. Oh mert a mikor ezer éves nemzeti létünknek dicső képeit elvonulni látjuk lelkünk előtt, nem hunyhatjuk be szemeinket a gyásznak és keserűségnek szintoly sok, talán még számosabb fájó emlékei előtt sem. Hiszen mily sokszor és mennyi honfi vér folyt el hazánk védelmében?! Hányszor kelle nemzetünknek ezer év alatt felkiáltani: Uram, tarts meg, mert elveszünk?! Hányszor tornyosultak össze hazánk egén is a legsötétebb fellegek?! Most külellenségnek fegyvere, majd a belviszályoknak és pártoskodásnak ádáz viharai hányszor pusztították el hazánk földjét, dulták fel nemzetünk békéjét?! De te, örök hatalmu Isten, mindannyiszor ismét felemelted védő karodat s nem engedted meg, hogy nemzetünk sirba szálljon, sőt nem egyszer, miként a rege szól a phoenix-madárrol, nemzetünket is még hamvaiból is új életre hivatd.

Ennyi jóságot, ennyi kegyelmet miként köszönjük meg neked, mindenható Isten, szerető szt. Atyánk! És miként köszönjük meg, hogy annyi balszerencse és sok vizály között is nemcsak megtartottad nemzetünket, hanem úgy intézted annak sorsát, hogy mi e mai nemzedék örömmel és lelkesedéssel ülhettük meg az ezer éves nemzeti ünnepet. Oh mert talán soha sem volt több jogunk hazánk fennmaradásában és nemzetünk életében bizni, mint most. Honfoglaló őseink csekély létszámához képest ma egy nagy népcsaládot alkotunk. Ellenségünk most is van elég; egymással is versengünk és vizálykodunk még többet; de amazoknak ellentálandani s ezeket leküzdeni nem vagyunk gyengébbek, mint az előtünk élt nemzedékek. Lázás tevékenység hatja át egész nemzetünket a palotáktól a kunyhóig. Ipar és kereskedelem, földművelés és tudomány, irodalom és művészet eddig nem ismert fejlődést vett hazánkban is. Meg van polgári szabadságunk s még nagyobb mértékben birjuk a lelkiismeret szabadságát. Miveltségünk mindinkább kiállja a versenyt más nemzetek miveltségével. Mindezekre Uram, te segítettél s mindezek azzal biztatnak, hogy távol attól, hogy nemzetünk ezer év után a hanyatlás lejtőjére jutott volna, ellenkezőleg csak most lépett életkorának teljébe, hogy még nagy hivatása és rendeltetése van a világtörténelemben és így, midőn a letűnt ezer évnek hálát adó érzések között ünnepet szentelünk, szivünkben teljes bizalommal és reménnyel tekintünk a reánk derült második ezer év elébe is.

De hogy e reménység meg ne szégyenítsen, hálaadásunk után hozzád fordulunk kérésünkkel is gondviselő Istenünk! Vedd atyai oltalmadba továbbra is szeretett hazánkat és nemzetünket. Tartsd távol ennek határaitól, bár honnan támadna, az ellenség fegyverét s kebelében ne engedj helyet a pártoskodásnak. A béke angyalának védő szárnyai alatt adj fejlődést minden téren és minden irányban, hogy a megkezdett uton tovább haladva, a következő ezer év legyen e hon felvirágzásának és nemzetünk boldogságának nem is álmódott aranykora.

Áldd meg nagy és nemeslelkű királyunkat, ki szivben és lélekben úgy egybeforrt e nemzettel, mint előtte kevesen azok közül is, kik egykor vérünkéből való vér valának. Ragyogtasd még hosszasan fején fényben és dicsőségben a magyar szent koronát. S ha majd késő évek multán neki is le kell szállnia ősei sírhajlékába, ültess helyébe hozzá méltó utódokat a királyi székbe, a kik a trón biztonságát és erejét a nemzet szeretetében keressék és találják meg s a kiknek mindig szeretettel és határtalan tisztelettel hódolhassanak az utánunk jövő nemzedékek is.

Tartsd meg hazánk és nemzetünk jogait és szabadságát minden lehető támadással és cselszövényel szemben. E végre adj a

nemzet élére minden időben hazafias érzelmű, bölcs kormányt, mély belátású törvényhozókat, a törvények alkalmazására és végrehajtására kész és alkalmas birákat, tisztviselőket és azoknak önként engedelmeskedő népet.

Fegyvereinket nem vágyunk összemérni senkijével. A harcznak és háborúnak nem vagyunk többé barátai. Elég volt ebből a multban, a mikor nem egyszer nem csak magunkért, hanem más népek és nemzetekért is védfalképpen állott nemzetünk. De ha hazánk védelmében ismét sikra kellene szállanunk nekünk vagy utódainknak, légy segítségül temagad hadseregeinknek s adj diadalt azoknak, hogy régi dicsőségünk a harcz mezején is homályba ne vesszen.

Ismételten az áldott békeért esdeklünk hozzád, nagy Isten! Legyen a jövő ezer év a nemzeteknek kézfogása a munkára. S különösen itt hazánkban a különböző népfajokat egyesítsd a testvéri szeretetben, hogy ne ismerjenek más czélt, mint közös egyetértéssel munkálni a haza üdvét és boldogságát, mely egyedül biztosítja az egyeseknek és családoknak is előmenetelét és jólétét. E végre koronázd sikerrel a szántóvető verejtékét, a kézmives fáradságát, a kereskedő számitását, a hivatalnok szorgalmát, a tudós éji viaszításait, az irodalom felkentjeinek, a művészetek ihletett lángszellemeinek alkotásait. Juttasd hazánkat és nemzetünket az előtünk álló második ezer évben a miveltség oly fokára, melyet a föld nyert tehetségekkel az ember e földön elérhet.

És mert minden miveltségnek alapja a te félelmed és tisztelőd: ne hagyj meggingani nemzetünk keblében a vallásosságot. A lelkiismeret szabadságának annyi küzdelem után érvényre jutása mellett, bármily formában fognak téged imádni e nemzet fiai és leányai, egyesítsd őket abban, a mi fő minden vallásban: a te szeretetedben és embertársaik szeretetében. A különböző egyházak legyenek ezeknek hű ápolói és terjesztői nemzedékről-nemzedékre. E végre tedd már az iskolákat, a nevelő intézeteket megannyi templommá, melyekben az ismeretek, a tndományok mellett az erkölcsi, a vallási érzület is hűen ápoltság s szilárd alapot nyerjen.

Oh de ki tudná, Uram, mind elődbe terjesztetni nemzetünk szükségeit, vágyait, reményeit egy új ezredév küszöbén, mikor még egy rövid napnak vagy évnak eseményeit sem tudjuk előre kifürkészni, hogy magunkat azokhoz alkalmazzuk és azokra előkészüljünk. Te, a ki belátsz a végtelen jövőbe, te légy vezére, gondviselője nemzetünknek a második ezer évben is, mint voltál az elsőben. Mi reád bizzuk magunkat, hazánk és nemzetünk sorsát most és mindörökké. Amen.

Ferencz József,

Költ

Milleniumi hymnus.

Isten áld meg ezt a földet,
Isten áld meg a hazát!
Mely az ember-millióknak
Bölcsőt és sirhantot ád. . .
Síkján, völgyén, bérceiben
Annyi áldás, kincs vagyón,
Kétszer annyi munkás nép is
Élhet benne gazdagón.

Isten áld meg a legelsőt,
Isten áld meg a királyt!
Kire Árpád öröksége,
Uralkodás gondja szállt.

Ragyogtassa fény sugarban
A magyar szent koronát,
Híre neve áldva szálljon
Minden időn, koron át. . .

Isten áld meg ezt a népet,
Isten áld meg a magyart!
Ki a honnak és a trónnak
Védelmére nyújta kart ;
Sok veszélylyel szállott szembe,
Küzdött ezer éven át,
S megfogyva bár, de törve nem,
Most is birja e hazát.

Nagy Lajos.

Föl a nagy ünnepre!

V - E

Örvendj magyar nép az Istennek,
Zengj dicséretet szent nevének.

Kárpátoktól le az Adriáig egy üdvkiáltás és egy háladal,
Hogy él nemzetünk, áll még a magyar.
Merre zúgnak habjai Tiszának, Dunának
Árpád hős magzatai felvirágoznak!

Vérszerződés köttetett Etel köze mellett, véráldozat adatott
Hadúr színe előtt. Árpád a deli, büszke hős, az első lábnyommal
birtokba vette e hont karddal s irgalommal. Ki mellé állt, kész-
séggel társául fogadta, ki fegyvert vont ellene, azt meghódoltatta.

Midőn a keresztény egyház épp ezer éves volt, a büszke, hős
magyar nép királya, István, példáját követve: a szelid Mester előtt
meghódolt, meghajolt.

Azóta nemzetünk állandó híve a keresztény hitnek és a re-
formatioval megmutatta, hogy a mennyire szereti a szabadságot
és függetlenséget az államéletben, éppen annyira szereti azt a hit-
életben is.

Az unitárius vallásnak az a páratlan szerencse jutott, hogy a
szabadság ezen szelleme adta meg életét. Ő ezen nemzeti jelleget
bevitte vallásába és ápolta, védelmezte minden áldozattal. A mos-
tani ünnepi nagy alkalommal kicsinyje és nagyja a szabadság ezen

szent oltára előtt a hazaszeretetet, a hála áldozatával fog áldozni és annak evangéliumát fogja hirdetni.

A haza és az Isten szeretete egy közös érzéssé fog olvadni ezen a szent ünnepen, mert a keresztyének Istenét nem lehet külön választani a magyarok Istenétől.

Föl nemzetem kicsinyje nagyja, föl a nagy ünnepre! Repesen minden szív örömtől eltelve! Ha büszke voltál eddig, légy most alázatos, hajlj meg és tégy egy szent fogadást, hogy hazád Istenén kívül nem fogsz imádni mást.

Ha kételkedtél eddig, most bátran nézz előre, mert ha ezer csaták között ellenség le nem győzhetett, most már tied a jövő.

Ha belviszály dúlt eddig ten fiaid között, itt van a nyugovó pont, szállj magadba békén s szívedre téve kezedet határozd el magad, hogy sem önzés, sem ármány soha el nem ragad, mert egy értelemmel, egy nemes szándékkal fogod munkálni sorsát ez áldott hazának.

Kevesen vagyunk még. Még most is tart az az idő, a mikor oly nagy szükség van minden honfira, hogy a nemzet apostola Széchényi még az apagyilkosnak is megbocsátana.

Magyar nemzet kicsinyje nagyja lássátok meg, hogy mindenkinek valamely fegyver van kezében: egynek az eke, másiknak a szentkönyv; egynek a szerszám, másiknak a toll. Tudjátok meg, hogy csak úgy áll és virul e hon, ha mindenki emberileg elvégzi munkáját.

Hála az Istennek, hála derék elődeinknek, lehullottak régen azok a sötét falak, melyek az öröklött jogok czimén a nemzet fiait külön választották. Most már ez a jelszó, ezzel lépünk az új ezer évre: *a munka nemesít.*

Csak a rest, a léha, a tétlen, a pazar csak ez legyen ezután megvetve általunk és kizárva társaságainkból.

Ilyen elhatározással megfoglaljuk érni, hogy az új ezer évben kelet, nyugat, észak és dél egyaránt elfogja ismerni, hogy a nemzetek nagy seregében az elsők között áll és ott fog virágozni a magyar.

Hitem sorsossai, azt az evangéliumot, a melyet elődeink örökségül hagytak, nekünk azért hagyták, mert abban az Isten és a haza szeretete egy hymnuszba olvad. Tiszta, világos, egyszerű

szunkat is a magyarok istenéhez, hogy adjon nekünk erőt, kitartást, igaz lelkesedést, hogy szerethessük hazánkat oly igazán, a mint a nagy ősök szerették, s hogy oly biztos alapját vethessük meg az új ezer évnék, a milyen biztos alapot ők adtak volt az első ezernek, hadd éljen e nemzet, viruljon e hon, az idők végéig!“

A beszéd elhangzása után az ifjuság lelkes éljenzésben adott kifejezést örömének, melyek után a fák beültetése nagy lelkesedéssel ment végbe. A munka befejezésével az ifjuság elénekelte a Hymnust, a Szózatot s testületileg visszavonult az intézetbe.

Az Urládája. V-E

Egy nagy urat ismerek. S.... faluban lakik. Gazdagabb, mint a község lakói összesen. Sokan voltak egykor gazdagok abból, mit ő ma egyedül bír, pedig csak két keze van s nektek, kik vele egy faluban laktok — háromezer.

Nem szégyenlitek-e, hogy háromezer kéz nem tud annyit felmutatni, mint az a kettő?! Pedig a tiétek igazán munkáskéz! Az övét nem törte fel soha kapa-, kaszanyele. Titeket a reggel ott kap, az este ott ér a mezőn; ő: nem barnul soha a nap hevétől. Ti vagytok a munkás méh, ő: a here És a méz, melyet gyűjtötök, még is az övé!

Hogyan lehet ez? Elveszi tőletek? Nem! Timagatok önként hozzáviszitek, neki adjátok. Hogy is ne! hiszen milyen szépen mosolyog reátok, mily barátságosan hív be ajtójából, milyen odaadólággal beszél nektek a *pálinka* erőtadó hatásáról! És ti igazat adtok neki, de egyet elfeledtek, azt: hogy az az ur korcsmáros s ő nektek eladó portékát dicsér. Ti megveszitek. Ma egy garast hagytok ott. S aztán észre sem veszitek, hogy neki termik mézötök, hogy háromezer kéz neki munkálkodik, érte veritékezik.

Sokszor elnéztem vasárnapokon — midőn a harangok zengedező nyelve imára szólított — hogy hová mentek Alig akadt kettő-három, ki az Urháza felé tért A többi ott keresett menedéket, hol imádkozás helyett káromkodás járja. Sajnáltam mélyen, hogy attól az Urtól tanul egy egész sereg, ki a mértékleteseket bolondnak hívja; szégyenlettem vakságtokat, hogy észre nem veszitek, miszerint: ti dús asztalt terítetek a pálinkaárulónak, míg magatok csak sovány falatokat esztek, nem tudtam felfogni, miért öltöztettek fel oly fényesen azt, ki a rongyot csak rajtatok, meg mezitláb és hajdonfővel futkosó gyermekeiteken látja! . . .

Ti ezt nem látjátok, ti erőt vélték találni abban: mi erőtlenségteknek kutforrása; ti ott keresitek üdvösségteket: hol azt naponként eljátsozjátok; ti ott adakoztok: hol már régen telt láda van! . . .

Miért öntötök vizet a tengerbe; miért hordotok földet a hegyre; miért nem hallgattok az önhaszonleső helyett a ti prófé-
tátok: jó öreg papotok szavára?! . . .

Hányszor mondotta el egyházatok küzdelmét; hitetek hősei-
nek üldöztetését; hányszor, hogy imádkozó elődeiteket miképpen
verték ki templomaik és iskoláikból; miképpen fosztották meg ja-
vaiktól; hányszor mutatta fel a Krisztus keresztjét más és más
alakban, melyből *Servét Mihálynak égő máglyát, Dávid Ferencznek*
sötét börtönt raktak; hányszor beszélte, hogy miképpen öntött
lelket a megtört és csüggedő nyájba a *Sukiak, Augustinóviusok stb*
stb és Berde Mózsák rokon lelke — s ma, midőn megmutani kellene,
hogy nem méltatlan utódokért mentek a hősök máglya- és börtön-
halálra, nem méltatlanokért áldoztak egy egész élet keserves küz-
delmének véres veríték jóltevőink — ti egy álprófétára hallgattok,
kitől saját pénzeteken erő helyett erőtlenséget, élet helyett erköl-
csi halált vesztek?! . . .

Egy alkalommal templomotokban voltam. A ti jó öreg papo-
tok arról beszélt, hogy „*a jó kedvű adakozót szereti az Isten.*“ Isten-
tisztelet végeztével a gondnok megszámlálta volna a pénzt, de az
Urládája üres volt.

Az Urládája üres! A kormányosé teli! Mondjátok meg: illik-e
ez tihozzátok, kik a Dávid Ferencz hitét valljátok!? . . .

Deák Miklós.

A roszra való hajlam a rosz nevelés követke- ménye-e?

Ugy hiszem, e kérdés egykoru magával a neveléssel. Hogy
becsületes, istenes életü szülőknek több jó gyermekei között aka-
dott egy gonosz (Kain és Ábel), erényes szülőknek sok elvemült
gyermeke közül kivált egy derék (József és testvérei), s viszont,
hogy istentelen életü szülők gyermekei közül is lett derék, becsü-
letes ember, pro és contra, példákkal bőven lehetne igazolni. Előt-
tem kétségtelennek látszik az, hogy valamint a föld többi álla-
tainak véralkatuk, életviszonyuk szerint természetük különböző:
úgy áll ez az embernél is

Egy városi ember egy rókakölyket a legnagyobb vigyázat
alatt nevelt, próbát akarván tenni a benne levő östermészet elnyo-
mására, s a nevelt rókakölyök, a mint életében az első éjszaka vé-
letlenül szabadon volt, nevelő urának baromfi-ólában sok kárt tett.
Hazánknak egyik legnagyobb paedagogusa gondjai alá vett egy
utcza-gyereket. A nevelés minden eszközének jól felhasználása
is — az utczagyerekből lett ifju a javítóintézetbe került. Tudo-

mányos paedagógiával foglalkozó egyénekre bizva, hogy a feltett kérdésre határozott feleletet adjanak, az én tapasztalatom szerint:
a nevelés sokat tehet, de nem mindent
Ürmösi Sándor.

Nem tartom magamat sem tapasztaltabbnak, sem tudományosabbnak a kérdés tisztelt feltevőjénél, mégis engedjék meg, hogy én is felelhessek.

Tény az, hogy az ember szellemi, sőt erkölcsi tulajdonságai is szoros összefüggésben vannak testével s hogy mindezen tulajdonságok leginkább azon személyek milyenségétől függnek, a kiktől életünket nyertük. Innen van, hogy tapasztalt, jó megfigyelésű ember sok esetben megtudja mondani a gyerekekről a szülők valamely jellemző vonását s viszont a szülőkről még jobban lehet következtetni a gyerekekre. Magam is számos esetben észleltem, hogy néha mily hasonlóság van a szülők és gyermekek között nemcsak testileg, de egyéb tekintetben is. Ezen hasonlóság előidézésében bizonyosan nagy szerep jut a folytonos érintkezésnek és egymásra hatásnak, szóval a nevelés egy nemének is; sokszor hallottam azonban azt is, hogy bizonyos gyermekek, kiknek szülői korán elhaltak s így magzatjaik nevelésére nem is folyhattak be, mire felnőttek, még erkölcsileg is számos vonásban egyeztek meg szülőikkel.

A szülők minden *kifejlődött* testi előnyei vagy hibái átöröklődnek ivadékukra, a jellem pedig talán több összefüggésben is van szervezetünkkel, mint azt gondolnók.

Nézetem szerint tehát az új szülött korántsem tabula rasa, melyre azt írunk, a mit akarunk, hanem ellenkezőleg egy homályos fénykép, a melyen lassacskán előtűnnek a szülők, esetleg a nagyszülők jellemző vonásai. A nevelés nem festhet tetszés szerinti képet arra a lapra, mert az alap erős színezésű s vonásai mindig át fognak ütni a ráfestett mázon. Neki csak az a hivatása, hogy figyelemmel kísérvén a kép kialakulását, igyekezzék a jelentkező csunya vonásokat kiradirozni vagy ha az nem lehetséges, huzzon belé egy-egy olyan vonást, mely a kitörölni szándékozottnak hatását legalább ellensúlyozni képes. A nevelő nem alkotója ennek a képnek, nem művész, hanem csak retussirozó, mert ez a kép önmagától fejlődik, a nevelő csak elősegítője, szabályozója fejlődésének az által, hogy a szép vonásokat igyekszik előcsalni és tökéletesíteni, a rútakat pedig elnyomja, kifejlődésüket hátráltatja.

Nehéz munka ez. Éles szem kell hozzá, hogy a vonásokat megjelje, felismerje; ügyes kéz, hogy azokat kitörölje vagy ellensúlyozza s még annak az idejét és módját is kitalálja, a mikor és a melylyel a képből teljesen hiányzó, de az egész emberből el nem maradható szép vonások beedzhetők. Kontár kéz könnyen eltorzítja a képet s vele egy emberéletet.

Kétségtelen, hogy a legjobb nevelés sem képes az egyén jelleméből a rossz hajlamokat teljesen eltüntetni, a rossz nevelés azonban még táplálékot is nyújt kifejlődésükhöz, vagy legalább nem akadályozza azt meg.

Feleletem tehát a következő: a rosszra való hajlam, jobban mondva az erkölcstelen cselekedetek lehetnek a rossz nevelés következményei is, de lehetnek a *jó nevelés* által teljesen ki nem irtott — s néha ki sem irtható -- hajlamok *maradványai is*.

Fiume.

Mittner Zoltán.

Irodalom.

A Székely-Kereszturi áll. tanító-képző 25. éves történetét írta meg a milleniumra Borbély Sámuel igazgató nagy gondnal, könnyű és világos nyelvezettel. A könyvben sok érdekes vonatkozás van ottani gymnasiumunk ezen korbéli történetére is.

A tanítóképző-intézeti tanárok orsz. egyesületének III. és IV. Emlékirata a vall. és közokt. ministerhez intézve megjelent a *Singer és Wolfner* kiadásában. A két Emlékirat alapos és minden tekintetben nagybecsű adatokat és irányelveket szolgáltat úgy a tanárok, mint a tanulók helyzetének megfelelő javítására.

Jóslat. Drámai költemény öt felvonásban, írta Rédiger Géza. A svéd és perzsa szomszéd birodalmak korából van véve a tárgy, és míg a személyek és a környezet ott tartanak az őskor légkörében, addig a honszerelem, a vallás és honszabadság szellője innen fúj felénk a mai kor virányairól. Jó magyaros versezettel és hatással irt műve ez egy munkás unitárius lelkésznek. A műre még visszatérünk. Melegen ajánljuk Megrendelhető szerzőzél, Szabéd, u p. Mező-Rücs. Ára 1 frt.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI MOZGALMAK.

— Az unitárius Congressusra az előkészületek megvannak téve és reméljük jó siker fogja koronázni. E-i

— A milleniumi emlék alapra megindult az adakozás. A nyugtázást a Ker. Magvető közli. Jövő számunkban mi is közölni fogjuk.

— Geréb Zsigmond szőkefalvi lelkészt a főt. püspök ur kinevezte Fiátfalvára lelkésznek, Péter Sándor lelkészt Szőkefalvára. Jó sikert kívánunk! E-i
Kiss

— Az egyházi áldást unitárius hiveink — a beérkezett jelentésekből örömmel látjuk — mindenütt igénybe veszik s ha a körülmények a vegyes házasságra lépőket egyelőre meg is gátolnák, igyekeznek utólagosan jóvá tenni. Ohajrjuk, hogy hiveinknek az egyházhoz való hű ragaszkodása soha se lankadjon. E-i

— A sepsi köröspataki egyház harangjára adakozók névsorából kimaradt özv. Boncza Györgyné 1 frttal; újabban adakoztak: a bölöni iskola 2-ik és 3-ik oszt. növendékei 2 frtot, a kölkösi egyházból Serester Sándor lelkésztől 2 frt 64 kr. Az egyház halás köszönetét nyilvánítja. E-i

— A milleniumi istentiszteletekről és ünnepélyekről rövid tudósítást kérünk mindenik egyházból, mert célunk, hogy lapunkban a minden idevonatkozó esemény egy pár sorban megemlítsessék. A t. lelkész és tanító urak — reméljük — saját érdekükben is gondoskodni fognak tudósításról, melyet május 17-ig kérünk beküldeni.

— Az „Erdélyi Múzeum“, mely dr. Szádeczky Lajos egyet. tanár kitünő szerkesztésében jelenik meg, ezeket írja a Ferencz József „Emlék“-éről: „Kedves Emlék és Erdély legújabb kora történetéhez gazdag adalékok tára a kegyelet eme szép emlékkönyve.“ Ára egy korona.

Egyetmás a hazugságról. Dr. Brassai Sámuelnek nagy éreklődéssel fogadott felolvasása megjelent külön kiadásban és kapható szerkesztőségünknel. Ára 10 kr.

Channing, mint apostol Boros Györgynek a híres amerikai lelkészről tartott felolvasása megjelent. Ára 5 kr. Kapható szerkesztőségünknel.

— A negyedik kötet. Benedek Eleknek, a kitünő mesemondónak öt nagy kötetre tervezett könyvéből a Magyar Mese- és Mondavilág-ból megjelent a negyedik kötet s így bizavást várható, hogy az ezer év ünnepén kezünk közt lesz az öt kötet, mely ezer év mese- és mondaköltését foglalja magában. A negyedik kötet 80-nál több mesét és mondát tartalmaz száznál több illusztrációval Széchy Gyulától. Ugy a nyelv tiszta szép magyarsága, mint a mesemondás dolgában Benedek valóságos virtuóz, s a meséket, úgy a mint ő megírja, öreg és ifjú nagy lelki gyönyörűséggel és haszonnal olvashatja. A most megjelent negyedik kötetnek is, mint az első háromnak, 3 frt az ára, diszes kötésben, de füzetként is kapható (egy füzet ára 25 kr.) a kiadó Athenaeumnál s minden könyvkereskedésben.

— Halálozás. Bedő József, tordátfalvi unitárius lelkész meghalt ápril hó 9-én hosszas gyengélkedés után. Neje és hét gyermek siratja a jó atyát. A tordátfalvi egyháznak 23. évig volt lelkésze. Nyugodjék csendesen! Frank-Kiss J. Jenő, a kolozsvári jó hírnevű Frank-Kiss-czég tagja meghalt ápril 16-án élete 34. évében.

EGYELETI ÉLET ÉS MUNKÁSSÁG.

— Az Unitárius Közlöny milleniumi 6 számára ebben a hónapban még elfogadjuk az előfizetést 70 krral, mert a májusi számból kellő példányról gondoskodtunk. Az egyeslet tagjainak és az előfizetőknek — természetesen — a rendes évi díjban menni fognak ezek a számok is.

Örömhír. Az unitárius egyház történelme a millenium alkalmából versben fog megjelenni. Olyan lesz, a milyen még nem volt. Tarcsafalvi Albert az Unitárius Közlönynek kedvelt költője az ő zamatatos, jó magyar ritmusaival megírta érdekléscsodító és tanulságosan, éppen úgy, a hogy a mi ifjuságunk és a mi magyar népiünk szereti. Elzengi egyházunk és vallásunk történelmét kezdetről a Dávid Ferencz haláláig. Azt hisszük, hogy azt a törekvését a szerkesztőségnek és ezt a sikerét a költőnek, méltányolni fogja minden olvasó unitárius. Mi bizunk abban, hogy ez a kiadványunk nagy népszerűsége teend szert, ha a t. tanító és lelkész urak nem sajnálják a fáradságot. Ez lesz a Dávid F. Egylet milleniumi emléke az ifjuság számára. Ára csupán 10 kr. lesz. Pünkösztre megjelenik.

A küllői D. F. egyleti fiókkör márcz. 27-én Sároson gyűlést tartott. Alkalmi imát Kiss László és beszédet Utó Lajos mondott. Templonozás végeztével az iskola-teremben ifjú esperesünk lelkesen üdvözölte a szép számú gyűlést. Felolvasást tartottak: Gálfalvi István az „Értelem és lelkiismeret mivéleléseiről“; Geréb Zsigmond: Mi a mi célunk? Ez utóbbi szépen tüntetve ki igazán a mi t. i. D. F. E. célját. Mindkét értekezlet elérte sikerét. Ezután pénztárnok Utó Lajos adta be számadását. Ez hitelesítve lett 67 frt 75 kr. bevétel és 45 frt 66 kr. kiadás s így 22 frt kilencz krajczár pénztári mara-

dékkal. Ezen maradék Takarékpénztárba helyeztetett. Egyleti tagoknak bejelentik: Gvidó Béla D.-Szt.-Mártonból: Pálfi István és Durugy Andrást, Utó Lajos Dombórol: Székely György, Samu és Mártont; Molnár János Adamosról: Csegeji Tamás Rj. és Bokor Béla birtok-intéző urakat. Kis László.

— **Az Unitárius Közlöny** a milleniumi sajtó-irodában a többi lapokkal és folyóiratokkal együtt megtalálható lesz.

— **Az Unitárius Közlöny rövid történelmét** szerkesztőségünk megírta és megküldötte a kiállítási sajtó-irodának.

Az egylet pénztárába f. é. márczius 23-tól április 26-ig 1 frt rendes tagsági díjat fizettek: Bedő Dániel 96-ra, Augstein Gyula 94—95-re Kolozsvár, Sárosi József 93—96-ra Tarcsafalv., Krieger Péter 96-ra M.-Szt.-János, Balázs Ferenczné, özv. Darkó Mihályné, özv. Dávid Istvánné 96-ra Torda, Földesy Mariska 96-ra Retteg, Tamás Lajosné 96-ra Budapest, Kiss László 96-ra Radnóth, László Sándor 95—96-ra Adony-Szabolcs, Sárdi Sámuel 96-ra Kolozsvár, Fejér Lajos 93—97-re M.-Goroszló.

1 frt 20 kr. előfizetési díjat fizettek: Egyed József Csapó 96-ra, Hajós János és Hajós Gyula Kolozsvár 96-ra, Sebe Sándor N.-Somkut, Raffaj Dániel Sz.-Keresztur, Ketney Anna Kapnikbánya, Székely Miklós F.-Rákos 96-ra

Az U. K. millenniumi számaiért külön 70 krt fizettek: Koncz Györgyné N.-Borosnyó, Kénosi Sándor József Déva, Lőrinczy Dénes Zilah.

A kereszturkői fiókegylet pénztárába rendes tagsági díjat fizettek: Gábor Albert Martonos, Györfi Ferencz Szt.-Mihály, Borbély Sámuel és Sándor János Sz.-Keresztur 96-ra.

Az udvarhelykői fiókegylet pénztárába fizetők névsorát jövő számunkban közöljük. Kolozsvár, 1896. ápril 26. Gálfi Lőrincz, pénztárnok.

Szerkesztői üzenetek. Krieger Pét. Mszt. J. urnak. A Dávid Ferencz Egyletnek tagja lehet vallás- és kor-különbség nélkül bárki. A tagsági díja egy évre (öt évre kötelezőleg) 1 frt, mely összegért az egylet lapja, az Unitárius közlöny ingyen küldetik. Ü. S. T.—a. „Alakítsuk meg az ekklesiákban a D. F. egyleti köröket” cikkre adott észrevételeit nem közöljük egész terjedelemben, mivel lényegileg megegyezik a Végh M. cikkével (U. K. 2 sz.) elismervén, hogy a D. F. F.-nek a nagyobb ekklesiákban is alakulhatnak fiókegyletei. Elvileg helyes a mit mond, „nem kell elforgácsolni az erőt.” Nézetünk szerint az ekk. fiókegylet megalakulása erőtömrítés. Ha az elforgácsolással arra céloz, hogy az 1 frt tagdíjból nem lehet juttatni a körü és az anyaegylet mellett az ekk. nak is — ebben mi is egyet értünk. K. L.—ó. K—s. Ugyanerre ínyuló cikkében azt tartjuk lényegesnek, hogy ön még növegyet alakításán is gondolkozik az ifjúsági dal- és olvasó körök mellett. Az idő és a körülmények határoznak. Ez igaz. Tőlünk csak egy függ: minden nemes és jó eszme felkarolása

TARTALOM: Kezdjük a nemzeti imádsággal. 81. l. — Ima az ezer év ünnepére. Ferencz József 81. l. — Milleniumi himnus. (Költmény.) Nagy Lajos 85. l. — Föl a nagy ünnepre! Boris György. 85. l. — Himnus (Költmény.) Tarcsafalvi Albert. 87. l. — Öseink vallásáról. 88. l. — Pippa dalaiból. (Költmény.) Józán Miklós. 90. l. — A milleniumi emlékfái. 90. l. — Az Ur-ládája. Deák Miklós. 91. l. — A rosra való hajlam a ros nevelés következménye-e? Ürmösi Sándor. Mittler Zoltán. 92. l. — Irodalom. 94. l. — Egyházi és iskolai mozgalmak: Az unitárius Congressus. A milleniumi emléklap. Geréb Zsigmond. Az egyházi áldás. A sepsi-köröspataki egyház. A milleniumi istentiszteletekről és ünnepélyekről. Az „Erdélyi Múzeum”. Egyetemes hazugságról Channing, mint apostol. A negyedik kötet. Halálozás 94. l. — Egyleti élet és munkásság: Az Unitárius Közlöny milleniumi 6 száma. Örömhír A küküllői D. F. egyleti fiókkör. Az Unitárius közlöny. Az Unitárius Közlöny rövid történelme. Nyugtázások. Szerkesztői üzenetek.

Nyomatott Gámán János örökösénél Kolozsvárt (Belközéputca 2.)